

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора

ПИЛЯГІНОЇ ГАЛИНИ ЯКІВНИ на дисертаційну роботу

**Юрценюк Ольги Сидорівни «НЕПСИХОТИЧНІ ПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ
У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ (ЗАКОНОМІРНОСТІ
ФОРМУВАННЯ, ДІАГНОСТИКА, ПРОФІЛАКТИКА, ЛІКУВАННЯ ТА
РЕАБІЛІТАЦІЯ)»** представлену до захисту на здобуття наукового ступеня
доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.16 – психіатрія.

Актуальність теми. Загальні тенденції сучасності – прискорення темпу життя, зростання числа комунікативних зв'язків, посилення соціально-економічної напруги в суспільстві, урбанізація – призводять до підвищення поширеності психічних та психосоматичних захворювань, насамперед межового, невротичного рівня, що висуває задачі їх ранньої діагностики, корекції та профілактики в число першочергових.

Пріоритетними завданнями сучасної медицини є розробка комплексних, інтегрованих систем охорони та укріплення психічного здоров'я, профілактика психічних порушень, лікування та реабілітація психічно хворих, а охорону психічного здоров'я слід розглядати як невід'ємний та необхідний компонент соціальної політики в галузі освіти та забезпечення трудової діяльності.

Значна поширеність неспсихотичних психічних розладів (НПР) серед молоді ставить до числа пріоритетних проблеми їх ранньої діагностики, профілактики і корекції.

Набуття знань і вмінь у вищих та середніх спеціальних навчальних закладах можна віднести до специфічного виду діяльності, що відрізняється постійним зростанням і ускладненням інформації, дефіцитом часу, підвищеними вимогами до рішення проблемних ситуацій, жорсткістю контролю та іншими факторами. Серед основних причин розвитку НПР у студентів ряд авторів виділяють також труднощі адаптації до нового

мікросоціального середовища, високий рівень вимог, які висуваються до студентів у процесі навчальної діяльності, що посилюється різними психологічними кризами, серед яких:

- проблеми професійного вибору;
- кризи, пов'язані з відносинами в батьківській родині;
- труднощами у міжособистісних, зокрема, сексуальних відносинах;
- кризові ситуації в академічній діяльності, пов'язані з початком та закінченням навчання у вузі, успішністю навчання, ситуацією розподілу на роботу.

Але залишається недостатньо дослідженим аспект щодо чинників формування НПР у студентів ЗВО, врахування яких допоможе розробити принципи та методи ранньої діагностики, комплексні програми профілактики, реабілітації та превенції психічних порушень. Визначення чинників формування НПР у студентів ЗВО є необхідним для своєчасного виявлення, ефективних заходів лікування та психологічної корекції психічних розладів непсихотичного регістру для забезпечення високого рівня якості життя та соціальної адаптації.

Проте, в теперішній час відомості щодо вивчення механізмів формування, чинників ризику розвитку та розробки медикаментозних та психотерапевтичних заходів у комплексному лікуванні хворих на НПР, є фрагментарними та потребують уточнення. Усе вищезазначене свідчить не лише про медичну, але й соціальну значущість рецензованої роботи, виконаної О. С. Юрценюк

Досягнення мети дисертаційної роботи, рівень впровадження результатів дослідження та повнота викладення положень дисертації в наукових публікаціях.

Ознайомлення зі змістом роботи показує, що обрана мета кваліфіковано деталізована в дослідницьких завданнях, які виконані у повному обсягу. Це надало змогу дисертантці отримати обґрунтовані

результати щодо комплексної оцінки предикторів розвитку НПР у студентів ЗВО та розробки системи їх диференційованої терапії.

Впровадження методу комплексної диференційованої терапії НПР у студентів ЗВО на основі визначення клініко-психопатологічних особливостей та чинників ризику їх розвитку в лікувально-профілактичні заклади та навчальний процес ЗВО відповідає спрямованості дослідження. Основні результати наукового дослідження досить повно висвітлені у 91 науковій праці, із них 32 статті (27 статей надруковано у спеціалізованих наукових фахових виданнях, 21 одноосібна, 23 в індексованих виданнях, 2 на платформі Scopus), 25 тез доповідей, 1 монографію, 5 патентів на корисну модель, оформлено 28 раціоналізаторських пропозицій.

Основні положення дисертації доповідалися та обговорювалися на 20 наукових форумах.

Дисертацію викладено на 539 сторінках машинописного тексту (420 сторінок основного тексту). Робота складається із вступу, огляду літератури, 8 розділів із описом результатів власних досліджень, висновків, списку використаної літератури, що містить 475 найменувань (з них 228 вітчизняних і 247 закордонних). Дисертацію ілюстровано 93 таблицями та 31 малюнками.

Автореферат докторської дисертації О. С. Юрценюк повністю відповідає змісту дисертації, відображає основні її положення та складений відповідно вимогам ДАК України.

Наукова новизна одержаних результатів.

Вперше за допомогою суцільного клініко-психопатологічного обстеження досліджено стан психічного здоров'я студентів, що навчаються в вищих навчальних закладах різної спеціалізації, з вивченням закономірностей формування, динаміки та феноменологічних особливостей основних варіантів невротичних проявів.

Встановлено розповсюдженість патології, що вивчається. При цьому поглиблено уявлення про клінічні прояви і клінічну структуру НПР у студентів ЗВО різних спеціальностей. Визначено специфіку феноменології

НПР у студентів.

Вперше в Україні визначено вплив віку, статі та соціального статусу студентів на розвиток НПР. Досліджено психогігієнічні умови навчання в вищих навчальних закладах та їх вплив на стан психічного здоров'я студентів.

Вперше розроблено, впроваджено і здійснено порівняльну оцінку ефективності нової системи диференційної діагностики та диференційованих підходів до лікування, профілактики та реабілітації НПР у студентів ЗВО, що комплексно враховує особистісно-типологічні, психопатологічні та соціальні фактори.

Практична значимість одержаних результатів дослідження.

Для клінічної практики мають значення виявлені та описані фактори ризику розвитку НПР у студентів ЗВО. З позиції біопсихосоціальної моделі у психіатрії отримано дані щодо клініко-психопатологічної структури та клінічного змісту НПР у студентів ЗВО та виділено їх основні клініко-психопатологічні прояви. Також встановлено вплив преморбідних рис особистості, віку, статі та соціального статусу студентів на розвиток НПР. Створено та модифіковано методики, спрямовані на оцінку психічного стану студентів, їх психологічних властивостей та соціально-психологічних факторів в умовах масового обстеження, уточнено межі їх нормативних значень, що дозволяє використовувати їх для виділення груп осіб із підвищеним ризиком формування психічних розладів (5 патентів та 28 рацпропозицій).

Виділено індивідуально-психологічні, соціально-психологічні фактори ризику формування НПР у студентів із урахуванням статі, віку, курсу навчання та спеціальності.

Вдосконалено методику лікування депресивних, тривожних, obsesивно-компульсивних та соматоформних розладів (патенти на корисну модель №117817 від 10.07.2017 Україна; №117822 від 10.07.2017 Україна; №136470 від 27.08.2019 Україна; №136472 від 27.08.2019 Україна).

Розроблено принципи та основні напрямки системи психіатричної, психотерапевтичної і медико-психологічної допомоги студентам у рамках роботи медико-психологічної служби ЗВО.

Розроблено, впроваджено і здійснено порівняльну оцінку ефективності нової системи диференційної діагностики та диференційованих підходів до лікування і профілактики НПР у студентів ЗВО, що комплексно враховує особистісно-типологічні, психопатологічні, сомато-неврологічні та соціальні фактори.

Розроблену систему диференційної діагностики та диференційованих підходів до лікування і профілактики НПР у студентів ЗВО впроваджено в лікувальну практику КМУ «Чернівецька обласна психіатрична лікарня» (м. Чернівці), КЗ КОР «Київська обласна клінічна лікарня» (м. Київ), державного закладу «Український науково-практичний центр екстренної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ України» (м. Київ), КУ «Сторожинецька центральна районна лікарня» (Чернівецька обл., м. Сторожинець), ОКУ «Лікарня швидкої медичної допомоги» (м. Чернівці), КУ «Заставнівська центральна районна лікарня» (Чернівецька обл., м. Заставна) КЗ «Путильська центральна районна лікарня» (Чернівецька обл., с. м. т. Путила), КНП ЛОР «Львівська обласна державна клінічна психіатрична лікарня» (м. Львів).

Отримані наукові дані використовуються в навчальному процесі кафедри нервових хвороб, психіатрії та медичної психології ім. С. М. Савенка Буковинського державного медичного університету; кафедри психології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кафедри психіатрії та наркології Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

Загальна оцінка дисертації, зауваження щодо її змісту та оформлення.

За обсягом та структурою дисертаційна робота О. С. Юрценюк відповідає актуальним вимогам та включає в себе всі необхідні розділи.

У вступі автор обґрунтовує актуальність досліджуваної теми, чітко формулює мету та завдання дослідження.

Огляд літератури, наведений в першому розділі дисертації, присвячений опису сучасних даних щодо етіології, патогенезу та клінічних аспектів НПР у студентів та проблем профілактики, лікування та реабілітації даних контингенту пацієнтів. Детально проаналізовано різні погляди на проблему, що є темою дисертації, у закордонних та вітчизняних дослідженнях. Наведено існуючі дані про закономірності формування НПР, а саме, значення стресу у їх формуванні, вплив макросоціальних, мікросоціальних та інформаційних чинників на виникнення та їх перебіг, значення девіантних відносин у сім'ї, а також вплив навчального навантаження. Викладено сучасні погляди на принципи лікування НПР у студентів: психокорекції, психотерапії та психопрофілактики.

Проведений аналіз наукової літератури з проблеми формування, діагностики, лікування та профілактики НПР у студентів ЗВО свідчить про потребу удосконалення шляхів вирішення окресленої проблеми.

Другий розділ дисертації присвячений характеристиці обстежених та опису методів дослідження. В дисертації для реалізації мети і завдань дослідження з дотриманням принципів біоетики та медичної деонтології було здійснено комплексне обстеження 1235 студентів ЗВО, яких було розподілено на основну (I) та порівняльну (II). групи До основної групи увійшли 317 (25,67%) студентів, у яких було діагностовано НПР, вони в свою чергу також були поділені на дві групи - терапевтичну групу (N=210, 66,25%), які отримували лікування, та контрольну групу (N=107, 33,75%) до якої увійшли особи з НПР, які за певних обставин відмовилися від лікування та профілактики. Терапевтична група, в свою чергу, була поділена на дві підгрупи: IA - 177 студентів (84,29%), яким було проведено створену нами комплексну оригінальну систему діагностики, лікування, профілактики, та IB, яка включала 33 студентів (15,71%) - їм було проведено стандартну систему лікування і профілактики. Для верифікації клінічних особливостей

НПР, в якості II порівняльної групи було обстежено 918 студентів (74,33%), практично здорових (без НПР).

Обстеження пацієнтів включало комплекс методів, зокрема, соціально-демографічний, клініко-амнестичний, клініко-психопатологічний, психодіагностичний, клініко-катамнестичний, статистичний.

Психодіагностичне дослідження проводилося за допомогою експериментально-психологічних методик: ступінь вираження тривожної симптоматики вивчався за допомогою тесту Ч. Спілбергера – Ю. Ханіна; ступінь вираженості депресивної симптоматики оцінювали за допомогою шкали самооцінки депресії В. Цунга; вивчення особистісних особливостей проводили з використанням скороченого багатофакторного опитувальника особистості (СБОО), розробленого на підставі тесту MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory); рівень алекситимії визначали за допомогою Торонтської Алекситимічної Шкали (TAS); рівень нейротизму визначався за методикою експрес-діагностики неврозу К. Хека і Х. Хесса.

Одержані результати дослідження було проаналізовано за програмного забезпечення «STATISTICA 6.0» StatSoft Inc. та Excel XP для Windows з використанням параметричних і непараметричних методів обчислення (критерії вірогідності за методами Стьюдента, кутового перетворення Фішера, точного методу Фішера, непараметричного критерію Уїлкоксона, Манна-Уїтні). Здійснений аутокореляційний (порівняння в групі за різноманітними параметрами) аналіз рядів кількісних ознак для оцінки їх стабільності/лабільності та відтворюваності в одній групі, а також кроскореляційний аналіз – визначення подоби різних груп по сукупності досліджених ознак. Задля визначення предикторів розвитку НПР у студентів ЗВО використовувалася модель мультиноміальної логістичної регресії та дерева рішень (χ^2 тест та ANOVA).

Репрезентативність вибірки обстежених, використання сучасних високоінформативних методів дослідження, застосування адекватних

статистичних методів обробки отриманих результатів дозволили автору отримати вірогідні та наукові результати за всіма розділами роботи.

Третій розділ дисертаційної роботи присвячено аналізу закономірностей формування НПР серед студентів ЗВО. В результаті дослідження НПР було діагностовано у 97 (30,60%) чоловіків та 220 (69,40%) жінок. В I групі переважали студенти з невротичними, пов'язаними зі стресом та соматоформними розладами (F40-48.1) 187 (58,99%), афективні розлади настрою (F30-34.1) діагностовано у 79 осіб (24,92%); розлади зрілої особистості і поведінки у дорослих (F60-60.7) - у 31 осіб (9,78%), поведінкові синдроми, зв'язані із фізіологічними порушеннями і фізичними чинниками (F50-51.4) - у 20 осіб (6,30%) відповідно. На відміну від дезадаптивних станів, невротичні розлади у обстежених супроводжувалися сомато-вегетативною симптоматикою: тахікардією, гіпергідрозом або почуттям сухості в роті, зміною перистальтики, частим сечопуском, ядухою та ін.

Дослідження виявило закономірність між поширенням невротичних реакцій і реакцій розладів адаптації залежно від тривалості навчання у ЗВО: на першому курсі виявлено відповідно 58,06% й 41,94% випадків, на четвертому - 27,88% й 72,12%, на шостому - 8,83% й 91,17%. На всіх курсах переважали студенти з невротичними, пов'язаними зі стресом та соматоформними розладами (F40-48.1) Найвищий відсоток хворих з афективними розладами (F 30.0-34.1) навчався на п'ятому та шостому курсах, і склав – 10,60 % та 20,00% відповідно.

Окрасою дисертаційної роботи є окремий підрозділ, в якому дисертантка навела результати розробленої моделі мультиноміальної логістичної регресії та дерева рішень для визначення предикторів розвитку, формування НПР у студентів ЗВО. В результаті проведення дисперсійного аналізу було отримано статистично значимі результати (за ANOVA-тестом) між категорійною змінною «група I» та змінними що позначають всі шкали СБОО, зокрема іпохондрії, ($p < 2,2 \cdot 10^{-16}$); депресії ($p < 2 \cdot 10^{-16}$); істерії ($p < 2 \cdot 10^{-16}$); психопатії ($p < 2,89 \cdot 10^{-14}$); паранояльності ($p < 2 \cdot 10^{-16}$); психастенії ($p < 2 \cdot 10^{-16}$).

¹⁶); шизоїдності ($p < 7,04 \cdot 10^{-16}$); манії ($p < 1,95 \cdot 10^{-10}$). Для завдяки моделі мультиноміальної логістичної регресії, встановлено, що значимими предикторами розвитку НПР є сімейний стан, наявність дітей, стосунки в сім'ї, нездатність пристосуватися до середовища, якість сну, низька продуктивність, підвищена втомлюваність, тютюнопаління, оцінка власного здоров'я, необхідність консультації лікаря, рівень тривоги, депресії, нейротизму. Модель дерева рішень, побудована на тих же предикторах, що і модель мультиноміальної регресії, довела точність прогнозу 89,95% на навчальній вибірці і 87,1% на тестовій вибірці.

Саме тому, зважаючи на досить високу точність, обидві моделі (мультиноміальної логістичної регресії та дерева рішень) можуть бути рекомендовані для використання при комплексному оцінюванні анкет респондентів у подальших наукових дослідженнях.

Четвертий розділ присвячений результатам дослідження клініко-психопатологічної структури та феноменології НПР у студентів ЗВО. Аналізуючи їх частоту та структуру у студентів різних спеціальностей, залежно від статі, курсу, форми навчання та спеціалізації, О. С. Юрценюк довела, що для більшості обстежених характерні невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади. Тоді як форма навчання не має суттєвого впливу на розвиток НПР. Найбільш схильними до розвитку НПР виявились студенти 1 та 5 курсів навчання. Отримані результати необхідно враховувати при побудові системи профілактичних заходів та для своєчасного виявлення та лікування вищезгаданих розладів.

Отримані дані свідчать про те, що НПР у студентів мають складну психопатологічну і патопсихологічну структуру, яка включає облігатні порушення (афективно-мотиваційні і парціальні когнітивні порушення, інтрузивні переживання, пов'язані з психотравмуючою ситуацією, зміна самооцінки) і факультативну симптоматику (астенічні стани, зміни настрою, соматоформні і психовегетативні дисфункції). Крім невротичних, пов'язаних зі стресом соматоформних синдромів при НПР дисертанткою було

визначено, що у студентів, значно поширені афективні синдроми, поведінкові синдроми, розлади особистості, котрі корелюють з віковими особливостями досліджуваного контингенту. Незважаючи на те що для НПР була характерна легка та помірна вираженість психопатологічної симптоматики і сприятливий перебіг, ці стани суттєво порушують соціальне функціонування студентів і призводять до значної навчальної дезадаптації. Все вищесказане підвищує вимоги до своєчасної ранньої діагностики НПР і їх диференціації від інших психічних розладів.

П'ятий розділ складається з двох підрозділів у яких наведено аналіз вікової динаміки розповсюдженості і структури НПР у студентів та результати катamnестичного дослідження. О. С. Юрценюк встановила, що найчастіше НПР діагностували у 20-21 річних студентів (28,39 %), у більшості з яких було виявлено невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади (F 40.0-48.1), а найрідше – у 24-28 річних (2,84%). Проведене дослідження виявило, що з віком корелює поширеність афективних розладів (F 30.0-34.1). Найвищий відсоток хворих з афективними розладами (F 30.0-34.1) навчався на п'ятому та шостому курсах, і склав – 10,60% та 20,00% відповідно.

Структура нових випадків НПР, діагностованих протягом року навчання, була представлена переважно НПР афективного (1,2%) та невротичного реєстрів (5,34%) (у співвідношенні $\approx 1/5$ відповідно). Тому, авторка дійшла висновку, що інші форми психічної патології швидше виникають в період до початку навчання або при тривалому навчанні. Ці результати були використані нею при побудові профілактичних та лікувальних заходів.

Шостий розділ присвячено дослідженню психологічних особливостей студентів ЗВО, що страждають на НПР. В результаті дослідження дисертанткою встановлено, що серед обстежених достовірно частіше в зустрічалися особи з депресивними (29,02 %), паранояльними (22,71 %), психастенічними (23,34 %) та істеричними (15,46 %) рисами особистості.

Аналізуючи кореляційні зв'язки шкал СБОО з рівнем особистісної тривоги, ситуативної тривожності, алекситимії, депресії та нейротизму в загальній вибірці, О. С. Юрценюк встановила їх достовірний прямий кореляційний зв'язок.

При первинному обстеженні було виявлено достовірні відмінності в середніх значеннях нейротизму в основній групі $21,39 \pm 0,49$ бали, в порівняльній групі $10,17 \pm 0,25$ бали ($p < 0,001$). При повторному обстеженні отримано подібні результати: $17,54 \pm 0,43$ бали та $10,37 \pm 0,23$ бали відповідно ($p < 0,001$). Достовірних розбіжностей у рівні нейротизму в гендерному аспекті не виявлено. Високий рівень нейротизму характерний для студентів з НІР, зокрема з поведінковими синдромами пов'язаними з фізіологічними порушеннями і фізичними чинниками.

Виявлені характеристики використовувалися в якості терапевтичних мішеней в процесі реалізації заходів комплексного лікування та реабілітації студентів.

В сьомому розділі дисертанткою наведені дані дослідження впливу соціально-психологічних факторів на розвиток НІР у студентів ЗВО, завдяки встановленню відносних, атрибутивних ризиків та співвідношення шансів їх розвитку, а також представлено інтегративну характеристику факторів ризику їх розвитку. Виходячи з рівняння множинної лінійної регресії, О. С. Юрценюк побудувала регресійні моделі, що відображають залежність загальної кількості скарг з боку різних психічних сфер обстежених від ступеня суб'єктивного неблагополуччя мікросоціального оточення, рівня конфліктності, ступеня вираженості особистісних особливостей та інших факторів. Таким чином, були отримані результати, з високим ступенем вірогідності ($p < 0,01$), що дозволяють прогнозувати зміну психічного стану за критерієм загальної кількості скарг з боку різних психічних сфер на підставі врахування психологічних особистісних особливостей, рівнів особистісної та ситуативної тривожності, нейротизму, соціально-психологічних факторів.

У восьмому розділі представлено дані дослідження видів та проявів стресу пов'язаного з навчанням у студентів ЗВО та опису шляхів його подолання. Найвищі середні значення в основній та порівняльній групах мали наступні прояви стресу: поганий сон; відчуття постійної нестачі часу; втрата впевненості, зниження самооцінки. Катамнестичне обстеження засвідчило, що проведення лікування веде до зниження середніх значень проявів стресу у студентів з НПР, і наближає їх до показників здорових молодих осіб.

У дослідженні О. С. Юрценюк встановлено, що зростання рівня стресу після проведеного лікування відмічали лише 12 (5,71%) студентів терапевтичної групи та 65 (60,75%) студентів контрольної групи ($p \leq 0,05$), що підтверджує ефективність запропонованого лікування на суб'єктивне відчуття рівня стресу у студентів закладів вищої освіти. Достовірно більша кількість студентів з НПР при первинному обстеженні в якості засобів зняття стресу використовували цигарки 34,38 % проти 13,18 % студентів з контрольної групи та відповідно алкоголь 26,81 % та 13,73 % ($p < 0,05$). При повторному обстеженні, через рік, виявлено, що після проведення лікувально-профілактичних заходів вживання алкоголю зменшилося у студентів з НПР до 18,30%, а цигарок до 25,87% ($p < 0,05$).

В ході дослідження О. С. Юрценюк проаналізувала залежність проявів стресу від віку, статі, спеціальності навчання, нозології і встановила, що шляхи подолання стресу мали відмінності у студентів різних спеціальностей та достовірні відмінності між основною та порівняльною групами різних спеціальностей, що необхідно враховувати при побудові профілактичних, психокорекційних та психотерапевтичних заходів.

Дев'ятий розділ присвячений опису розробленої дисертанткою комплексної системи діагностики, профілактики, психокорекції/психотерапії та реабілітації НПР у студентів ЗВО та оцінці ефективності запропонованої системи заходів. Впровадження запропонованої комплексної диференційованої психофармакотерапії покращило редукцію симптомів НПР

у студентів з НПР у 2,23 рази, що підтверджено за допомогою психодіагностичних методів.

Основні результати дослідження знайшли висвітлення у 7 **висновках**, аналіз яких дозволяє стверджувати, що мета дисертаційного дослідження досягнута, а її задачі вирішено повністю. Висновки обґрунтовані, цілком відповідають завданням роботи і логічно витікають із змісту окремих розділів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків, пропозицій.

Дисертаційна робота О. С. Юрценюк є закінченим науковим дослідженням, виконаним на сучасному рівні. Достовірність результатів дослідження підтверджується достатньою кількістю спостережень, яка відображає репрезентативність клінічного матеріалу. Методологічну основу дисертації склали загальнотеоретичні і специфічні методи наукового дослідження.

Обґрунтованість наукових результатів базується на глибокому аналізі первинного матеріалу. Застосування сучасних статистичних методів забезпечило високий рівень обробки наукових даних, їх достовірність.

Запропонована система комплексного диференційованого методу діагностики, лікування, профілактики та реабілітації НПР у студентів ЗВО відповідає спрямованості дослідження, що підтверджується впровадженням результатів дослідження у практику.

Висновки та наукові положення, наведені здобувачем є вірогідними, достатньо обґрунтованими, об'єктивно висвітлюють обсяг дослідження, впливають з фактичного матеріалу. Висновки логічно впливають з отриманих результатів та цілком відповідають змісту роботи.

Важливість для науки й практичної медицини та рекомендації до використання.

Теоретичні результати розробки системи комплексного диференційованого методу діагностики, лікування та профілактики НПР у

студентів ЗВО, на основі визначення клініко-психопатологічних особливостей та чинників ризику їх розвитку, мають важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку медицини. Отримані результати дисертаційного дослідження О. С. Юрценюк рекомендуються для впровадження у практику.

Зміст автореферату є відповідним до змісту дисертаційної роботи.

Недоліки та зауваження відносно змісту й оформлення дисертації.

Дисертація та автореферат написано грамотною науковою мовою, стиль викладення матеріалів забезпечує доступність його сприйняття. В цілому робота добре та кваліфіковано оформлена. Проте, у дисертаційній роботі є несуттєві недоліки і дискусійні моменти.

Взагалі дисертаційна робота має дуже великий текстовий об'єм. Огляд літератури суттєво перевантажений матеріалом. У другому розділі ознакою високого рівня було б більш детальне висвітлення використаних статистичних методів дослідження обробки наукових результатів. У інших розділах є певна складність сприйняття даних, які наведено у деяких діаграмах і великих таблицях.

Можна відзначити, що у роботі зустрічаються деякі редакційно-стилістичні погрішності. Але принципових зауважень щодо дисертаційної роботи немає.

В ході рецензування виникли запитання, відповідь на які необхідно отримати в ході наукової дискусії:

1. Чому на Вашу думку у чоловіків був вищим рівень алекситимії в порівнянні з жінками?

2. Які серед визначених преморбідних факторів ризику розвитку НПР у студентів ЗВО є найбільш патогенетично значущими в їх формуванні?

3. Як Ви визначали коефіцієнт медичної ефективності проведеного лікування?

Зазначені зауваження та запитання не знижують позитивної оцінки дисертаційної роботи та науково-практичної цінності дослідження.

Загальний висновок.

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що за обсягом проведених досліджень, методичним рівнем, практичним і теоретичним значенням, а також за формами впровадження в медичну практику докторська дисертація Юрценюк Ольги Сидорівни «Непсихотичні психічні розлади у студентів закладів вищої освіти(закономірності формування, діагностика, профілактика, лікування та реабілітація)», подана на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.01.16 – «психіатрія» є закінченим науковим дослідженням, що містить у собі розв'язання важливої наукової задачі сучасної психіатрії: ранню діагностику, профілактику, лікування та реабілітацію студентів хворих на непсихотичні психічні розлади.

За обсягом отриманих результатів, актуальністю, новизною, практичною значущістю представлена дисертаційна робота Юрценюк Ольги Сидорівни «Непсихотичні психічні розлади у студентів закладів вищої освіти (закономірності формування, діагностика, профілактика, лікування та реабілітація)», повністю відповідає вимогам п. 10 «Положенню про порядок присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. за № 567, і її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктор медичних наук за спеціальністю 14.01.16 – психіатрія.

Завідувач кафедри психіатрії, психотерапії
та медичної психології

Національного університету

охорони здоров'я України імені Р.Г.Шурика,

доктор медичних наук, професор

Пилягіна Г. Я.

Діє...
М. секретаря...
Б. Рогоцький